

OBJECTIEF ZIJN

SWAMI DAYANANDA SARASWATI

Er zijn veel dingen in deze wereld die we aantrekkelijk vinden. Sommige dingen zijn fascinerend, zoals de zonsopgang aan de kust, een prachtig schilderij of beeldhouwwerk. Maar het meest fascinerende van alles is helderheid. Helderheid impliceert de afwezigheid van verwarring.

Een koe bezit helderheid in die zin dat zij niet onderhevig is aan verwarring. Zij gaat niet subjectief om met situaties. Aan de andere kant hebben wij als mens allemaal onze voorkeuren en aversies. We hebben oordelen over anderen en ook over onszelf. Het vermogen om te kiezen gaat bij mensen gepaard met het vermogen tot zelfbewustzijn.

Mensen zijn zich bewust van zichzelf als individu. Het is niet zomaar wat om je bewust te zijn van de wereld en tegelijkertijd bewust te zijn van jezelf. Je leest deze woorden en bent je bewust van het feit dat je een lezer bent. Dit is iets bijzonders.

Zelfbewustzijn stelt je als mens in staat om oordelen te vellen, niet alleen over situaties, maar ook over jezelf. Deze oordelen zorgen ervoor dat je overal wel een voorkeur of afkeer voor hebt. Dit is hoe het hebben van zelfbewustzijn en het vermogen om te kiezen veel subjectiviteit creëert in hoe je naar de dingen kijkt.

Subjectiviteit leidt tot verwarring. Er is altijd een zekere verwarring over jezelf. Dit wordt op anderen en op situaties geprojecteerd, wat tot een nog grotere verwarring leidt. Op deze manier staat jouw subjectiviteit tussen jou en de feitelijke wereld in.

Daarom besteden de hindoe geschriften veel aandacht aan het onderscheiden van wat we zien en wat er feitelijk is. Wat is Īśvara-sṛṣṭi, Īśvara's creatie, en wat is jīva-sṛṣṭi, de creatie van het individu? Omdat deze wereld niet door jou gemaakt is, kunnen we zeggen dat alles wat aan jou gegeven is, de creatie van Īśvara is.

Wat gegeven is

De zon is gegeven. De maan en de planeten zijn gegeven. Het sterrenstelsel dat de Melkweg wordt genoemd, is ook gegeven. De zeeën en bergen zijn gegeven. De polen in het noorden en zuiden zijn gegeven. De natuurkrachten zijn gegeven. Jouw ouders zijn aan jou gegeven en jij bent aan hen gegeven. Het vermogen om te handelen en te creëren is ook gegeven. Het vermogen om te onderzoeken is gegeven. Het geheugen is gegeven.

Aangezien dit alles gegeven is, maak je deel uit van een intelligent geheel dat je kunt bewonderen. Bewondering is mogelijk door middel van je lichaam-geest-zintuigencomplex. Ook dit vermogen is aan je gegeven. Omdat je een zelfbewust persoon bent, zie je jezelf als een individu en via dit lichaam-geest-zintuigencomplex neem je een eigen plek in binnen het geheel. Vanuit jouw eigen plek verhoud je je tot de wereld zoals deze zich aandient.

Een koe heeft ook haar plek binnen het grotere geheel. Ze heeft een bepaald lichaam en een specifieke aard. Ze is geprogrammeerd om op een bepaalde manier te reageren. Zelfs een vogel is voorspelbaar in zijn vluchtpatronen en gewoontes. In tegenstelling tot mensen die voorspelbaar zijn in hun onvoorspelbaarheid! Omdat wij zelfbewust zijn en het vermogen om te kiezen hebben gekregen, hebben we grote moeite met het vinden van onze plek. Hoe we ons in een bepaalde situatie gaan gedragen, is totaal niet te voorspellen. Wat we vandaag waarderen, kunnen we de volgende dag niet meer waarderen, of het nu gaat om muziek, eten of een persoon. Daarom lijkt de mens een grote mate van subjectiviteit te bezitten.

Je bent voortdurend aan het aftasten wat jouw plek is. Of beter gezegd: je tast rond in het duister om je plek in het grotere geheel te ontdekken. Het is een worsteling in het leven. Over het algemeen probeer je je plek te vinden op basis van je aanleg voor een bepaald beroep, etc. 'Moet ik arts, advocaat of ingenieur worden?' Keuze. 'Moet ik wel of niet trouwen?' Keuze. 'Maar ik wil mijn vrije tijd niet opgeven.' Onmogelijk! En dus heb je een probleem. Hoe kunnen deze mensen hun plek vinden?

Wanneer je nog aan het rondtasten bent om je plek in het geheel te vinden, waar is je plek dan? Jouw plek is daar waar je kunt ontspannen, net zoals je na een lange reis je bestemming bereikt en eindelijk kunt rusten. Dan kun je zeggen: 'Ik ben er.' Het betekent dat je kunt ontspannen; je hebt rust. Het is als een knikker die over een spelbord rolt. Hij blijft in beweging tot hij het kuiltje vindt. Dan ligt hij er zo behaaglijk in, omdat hij precies op zijn plek past.

Op dezelfde manier ben jij aan het rondtasten om een plek te vinden waar je je volledig thuis kunt voelen. Uiteindelijk zou je je overal in het universum thuis moeten voelen, maar daar is een hoop inzicht voor nodig. Het zou niet zo moeten zijn dat je je alleen op een specifieke plaats of een bepaald moment ontspannen voelt, want je kunt immers niet altijd op dezelfde plek blijven. Zodra je jouw thuis gevonden hebt, zou je je overal hetzelfde moeten voelen, ongeacht waar je bent.

Waar je ook heengaat, je zou moeten zien dat je in contact staat met het geheel. Dit is waar iedereen naar op zoek is. Deze exacte plek vinden is de worsteling in het leven. Er kunnen jaren voorbijgaan en zelfs op negentigjarige leeftijd zegt iemand: 'Swamiji, ik heb alles in het leven gedaan, maar er is geen gemoedsrust.' Zelfs negentig jaar lijkt niet genoeg te zijn om je plek te vinden. Dit komt door een gebrek aan objectiviteit.

De creatie van het individu is subjectief

Je hebt een mening over jezelf. Dit is puur subjectief. Je bent je bewust van alles wat aan je gegeven is, maar toch heb je over al deze dingen een mening. Er is een zekere mate van objectiviteit en subjectiviteit. De subjectiviteit is dat je een lichaam hebt, maar de kleur niet mooi vindt. Je bent blij met de lengte, maar niet met het gewicht. Je vindt de vorm van de neus niet mooi. Wat betekent dit? Je bent niet volledig objectief. Deze subjectiviteit is *jīva-sr̥ṣṭi*, de creatie van het individu. Je kunt je plek pas ontdekken als je subjectiviteit minimaal is.

Je plek vinden is het probleem. Dus door te blijven wie je bent, kun je het probleem niet oplossen. Want wat is het eigenlijk dat je bent? Je bent je voorkeuren en aversies, je eigen conditionering, wat die ook maar moge zijn. Daarom moet je beginnen met anders naar jezelf kijken. Je moet naar jezelf kijken in relatie tot het grotere geheel. Als je dit kunt, dan kun je loskomen van deze specifieke manier van kijken naar jezelf, die gebaseerd is op jouw subjectiviteit. Wanneer je objectief bent, is er een eenvoudige erkenning van wat is.

Objectiviteit is het zien van de schepping van Īśvara

Wanneer je objectiever wordt, kijk je naar de wereld zonder enige projectie. Een groene vallei, een zwerm vogels of de bulderende oceaan roept geen enkele subjectiviteit of verwarring in je op. De natuur lijkt alleen een bewonderend, niet-oordelend persoon op te roepen. Met diezelfde houding zou je naar de hele wereld moeten kijken.

Wanneer je de wereld erkent zoals zij is, zonder je subjectieve projecties, dan ben je je gewaar van Īśvara. Het erkennen van Īśvara is het erkennen van alles wat je gegeven is. Het is het omarmen van Īśvara's creatie en het opzijzetten van je subjectieve opvattingen. Dan zal er een objectieve 'jij' zijn die kan genieten van de ouders die je gegeven zijn, die kan genieten van elke leeftijd met de bijbehorende fysieke vermogens en beperkingen, en die kan genieten van alle gegeven kwaliteiten.

Deze afname van subjectiviteit is je verbinden met Īśvara. Verbinden betekent niet dat je vereert, etc. Het betekent dat je je hele leven leeft met een gewaarzijn van Īśvara. Dit gewaarzijn impliceert acceptatie van alles wat je gegeven is. Wanneer je dit begrijpt, is het eenvoudig om een plek te vinden. Je herkent dat je een plek gekregen hebt. Vanuit die plek zet je je in om een bijdrage te leveren aan de creatie van Īśvara-sṛṣṭi. Dit is helderheid. Dit is je verbinden met Īśvara.

Swami Dayananda
India, 1994

Met toestemming vertaald uit het boekje *Relating to Ishvara*, dat te lezen is in de app *Teachings of Swami Dayananda*.